

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

den 19 februari 2004 *

I de förenade målen T-297/01 och T-298/01,

SIC — Sociedade Independente de Comunicação, SA, Carnaxide (Portugal),
företrätt av advokaterna C. Botelho Moniz och E. Maia Cadete,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av J. de Sousa Fialho Lopes
och J. Buendía Sierra, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i
Luxemburg,

svarande,

angående en passivitetstalan, enligt artikel 232 EG, om fastställelse av att kommissionen har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt EG-fördraget genom att inte fatta ett beslut avseende sökandens klagomål av den 30 juli 1993, den 22 oktober 1996 och den 20 juni 1997 mot Republiken Portugal avseende åsidosättande av artikel 87 EG, och genom att, i strid med artikel 233 EG och

* Rättegångsspråk: portugisiska.

med principen om god förvaltningssed, inte vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa förstainstansrättens dom av den 10 maj 2000 i mål T-46/97, SIC mot kommissionen (REG 2000, s. II-2125), samt genom att inte inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 88.2 EG,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN
(fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

sammansatt av ordföranden V. Tiili, samt domarna J. Pirrung, P. Mengozzi, A.W. H. Meij och M. Vilaras,

justitiesekreterare: byrådirektören D. Christensen,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 13 februari 2003,

följande

Dom

Bakgrund till tvisten

1 RTP — Radiotelevisão Portuguesa, SA (nedan kallat RTP) är ett offentligägt aktiebolag, som har koncession för den offentliga portugisiska televisionen.

- 2 Sökanden, SIC — Sociedade Independente de Comunicação, SA, är ett kommersiellt bolag som driver en av de största privata portugisiska TV-kanalerna.

- 3 Den 30 juli 1993 framförde sökanden ett klagomål (nedan kallat det första klagomålet) avseende stöd som Republiken Portugal påstods ha beviljat RTP. Sökanden ifrågasatte i detta klagomål den ekonomiska ersättning som Republiken Portugal givit RTP, motsvarande belopp på 6 200 respektive 7 100 miljoner portugisiska escudos (PTE), under åren 1992 och 1993, för bolagets åtaganden som offentligt serviceföretag. Förutom denna ekonomiska ersättning ifrågasatte sökanden den skattebefrielse som beviljats RTP i form av befrielse från registreringsavgifter samt ett system för investeringsstöd. Sökanden begärde därför att kommissionen skulle inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel [88].2 EG (nedan kallat det formella granskningsförfarandet) och förelägga Republiken Portugal att upphöra med utbetalningen av detta oanmälda stöd till dess att ett slutligt beslut hade meddelats.

- 4 Genom skrivelse av den 12 februari 1994 kompletterade sökanden det första klagomålet genom att inför kommissionen ifrågasätta dels den portugisiska regeringens tillstånd till avbetalning av RTP:s skuld till Segurança social (organet för social trygghet) på 2 miljarder PTE jämte befrielse från dröjsmålsränta, dels Republiken Portugals återköp, till ett orimligt högt pris, av RTP:s sändningsnät Teledifusora de Portugal (nedan kallat sändningsnätet TDP) samt de betalningslättnader som det offentliga företaget som ansvarade för detta nät beviljade RTP avseende licensavgiften för nyttjandet av detta nät. Sökanden ansåg att dessa åtgärder utgjorde statligt stöd som var oförenligt med den gemensamma marknaden och den begärde därför att kommissionen skulle inleda ett formellt granskningsförfarande även avseende dessa åtgärder.

- 5 Sökanden underrättade den 14 mars 1994 kommissionen om att den portugisiska regeringen hade betalat ut en ekonomisk ersättning till RTP på 7 145 miljoner PTE för företagets offentliga serviceåtaganden under år 1994.
- 6 Sökanden framförde genom skrivelse av den 16 oktober 1996, som inkom till kommissionen den 22 oktober samma år, ett andra klagomål (nedan kallat det andra klagomålet), för att få fastställt att den ekonomiska ersättning som den portugisiska staten betalat ut till RTP för företagets offentliga serviceåtaganden under åren 1994–1996 var oförenlig med den gemensamma marknaden av samma skäl som de som angivits i det första klagomålet. Sökanden uppgav även att RTP år 1994 beviljats nytt stöd som inte anmälts, genom en ökning av RTP:s kapital, som tillskjutits av Republiken Portugal och genom den garanti som denna ställt i samband med att RTP utställde ett obligationslån. Sökanden ifrågasatte dessutom det avtal som slöts under september 1996 mellan det portugisiska kulturministeriet och RTP om finansieringen av RTP:s marknadsföring av film och uppgav att den portugisiska regeringen hade godkänt en omstruktureringsplan avseende RTP som kunde medföra beviljandet av omfattande stöd. Sökanden begärde därför att kommissionen skulle inleda ett formellt granskningsförfarande och förelägga Republiken Portugal att upphöra med detta stöd till dess att ett slutligt beslut hade meddelats.
- 7 Kommissionen meddelade genom skrivelse av den 7 november 1996 till Republiken Portugal, en skrivelse som sökanden erhöll en kopia av den 6 januari 1997, ett beslut avseende finansieringen av offentliga TV-kanaler (nedan kallat beslutet av den 7 november 1996). Beslutet hänförde sig till de åtgärder som ifrågasatts i det första klagomålet, samt, vad gäller den ekonomiska ersättning som ifrågasatts i det andra klagomålet, den del som betalats ut till RTP för åren 1994 och 1995. Kommissionen konstaterade i detta beslut att inte någon av dessa åtgärder eller denna ekonomiska ersättning utgjorde eller hade medfört att något statligt stöd utbetalats.

- 8 Kommissionen informerade genom skrivelse av den 20 december 1996 sökanden om att den till följd av det andra klagomålet hade begärt upplysningar av de portugisiska myndigheterna om vissa omständigheter som kritiserats i detta klagomål. Begäran om upplysningar rörde RTP:s kapitalökning och obligationslån under år 1994 samt utarbetandet av en omstruktureringsplan för åren 1996–2000 och ingåendet av ett avtal med kulturministeriet om finansieringen av RTP:s marknadsföring av film. Kommissionen tillade emellertid att den ekonomiska ersättning som betalats ut till RTP för åren 1994–1996 inte utgjorde statligt stöd enligt artikel [87].1 EG, av de skäl som angivits i beslutet av den 7 november 1996.
- 9 Den 3 mars 1997 väckte sökanden talan vid förstainstansrätten, vilken registrerades som mål T-46/97. Talan avsåg ogiltigförklaring av beslutet av den 7 november 1996 och av kommissionens beslut i skrivelsen av den 20 december 1996. Som svar på en fråga från förstainstansrätten preciserade sökanden att talan inte syftade till en ogiltigförklaring av den del av kommissionens beslut av den 7 november 1996 som avsåg Republiken Portugals köp, till ett påstått orimligt högt pris, av RTP:s sändningsnät och systemet för investeringsstöd.
- 10 Sökanden framförde genom skrivelse av den 18 juni 1997 som inkom till kommissionen den 20 juni samma år ett tredje klagomål (nedan kallat det tredje klagomålet), där den gjorde gällande att koncessionsavtalet av den 31 december 1996 mellan RTP och Republiken Portugal och beslutet att till RTP erlagga en ekonomisk ersättning på 10 350 miljoner PTE, såsom ersättning för offentliga serviceåtaganden under år 1997, vilket fattades för att verkställa avtalet, var oförenliga med artikel [87] EG. Sökanden begärde genom denna skrivelse att kommissionen skulle inleda ett formellt granskningsförfarande och vidta interimistiska åtgärder.
- 11 Under perioden juli 1997–januari 2001 förekom en omfattande skriftväxling mellan sökanden och kommissionen avseende kommissionens granskning av det andra och det tredje klagomålet.

- 12 I dom av den 10 maj 2000 i mål T-46/97, SIC mot kommissionen (REG 2000, s. II-2125) (nedan kallad SIC-domen) ogiltigförklarade förstainstansrätten beslutet av den 7 november 1996 i den del det avsåg åtgärder som Republiken Portugal hade vidtagit till fördel för RTP, i form av ekonomisk ersättning under åren 1992–1995 för offentliga serviceåtaganden, skattebefrielser, betalningslättnader vid nyttjandet av sändningsnätet TDP och avbetalning av en skuld till Segurança social jämte efterskänkning av dröjsmålsränta. Förstainstansrätten avvisade däremot talan i den del som avsåg skrivelsen av den 20 december 1996, eftersom denna skrivelse enbart innehöll information och således inte utgjorde en rättsakt mot vilken talan kan väckas.
- 13 Sökanden begärde genom skrivelse av den 3 januari 2001 att kommissionen skulle underrätta den förra om de åtgärder den hade för avsikt att vidta för att fullständigt följa SIC-domen.
- 14 Genom tre skrivelser av den 26 juli 2001 anmodade sökanden, i enlighet med artikel 232 andra stycket EG, kommissionen att vidta åtgärder avseende det första, det andra respektive det tredje klagomålet. Sökanden begärde i sin anmodan att vidta åtgärder avseende det första klagomålet att kommissionen, i enlighet med artikel 233 EG, skulle vidta de åtgärder som var nödvändiga för att följa SIC-domen och inleda ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättning som Republiken Portugal hade betalat ut till RTP under åren 1992–1995 och avseende de åtgärder som hade vidtagits till fördel för RTP i form av skattebefrielser, betalningslättnader vid nyttjandet av sändningsnätet TDP och avbetalning av en skuld till Segurança social jämte efterskänkning av dröjsmålsränta. Sökanden begärde i sina anmodanden att vidta åtgärder avseende det andra och det tredje klagomålet att kommissionen skulle fastställa att dessa klagomål var välgrundade och att den följaktligen skulle inleda ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättning som Republiken Portugal år 1996 betalat ut till RTP (det andra klagomålet) och avseende koncessionsavtalet av den 31 december 1996 mellan Republiken Portugal och RTP och det stöd som beviljats RTP i enlighet med detta avtal (det tredje klagomålet).

- 15 Kommissionen underlättade genom skrivelse av den 24 oktober 2001 sökanden om att utarbetandet av interna åtgärder, för att verkställa SIC-domen, liksom förberedelserna för att besluta om följderna av det andra och det tredje klagomålet befann sig i sitt slutskede.
- 16 Genom en begäran av den 7 november 2001, som den 9 november 2001 delgavs Portugals ständiga representation vid Europeiska unionen (nedan kallad begäran av den 7 november 2001) förelade kommissionen med stöd av artikel 10.3 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel [88] i EG-fördraget (EGT L 83, s. 1) den portugisiska regeringen att lämna upplysningar för att fastställa huruvida den ekonomiska ersättning som Republiken Portugal betalat ut till RTP för åren 1992–1998 och det system för finansiering av RTP som upprättats genom koncessionsavtalet av den 31 december 1996 skulle anses utgöra befintliga eller nya stödåtgärder. Denna ekonomiska ersättning, bortsett från den del som betalades ut år 1998, vilken inte omfattas av sökandens klagomål, och detta finansieringssystem kallas nedan den ekonomiska ersättningen.
- 17 Kommissionen antog dessutom den 13 november 2001 ett beslut om att inleda ett formellt granskningsförfarande avseende andra åtgärder än de som anges i föregående punkt (nedan kallat beslutet av den 13 november 2001). Detta beslut utgjorde föremål för ett pressmeddelande samma dag som det antogs och det delgavs Portugals ständiga representation den 15 november 2001.
- 18 Beslutet av den 13 november 2001 gällde bland annat tre åtgärder som sökanden ifrågasatt i det första klagomålet och som omfattades av beslutet av den 7 november 1996, vilket senare ogiltigförklarades i SIC-domen, nämligen skattebefrielser, betalningslättnader avseende licensavgiften för nyttjandet av sändningsnätet TDF och avbetalning av en skuld till Segurança social jämte efterskänkning av dröjsmålsränta. Beslutet omfattade även fyra åtgärder som sökanden ifrågasatt i sitt andra klagomål, nämligen ökningen av RTP:s kapital

som skedde år 1994, den statliga garanti som ställdes i samband med att RTP utställde ett obligationslån samma år, avtalet mellan det portugisiska kulturministeriet och RTP från september 1996 om finansieringen av RTP:s marknadsföring av film och slutligen den portugisiska regeringens godkännande av en omstruktureringsplan avseende RTP för perioden 1996–2000. Dessa åtgärder kallas nedan ad hoc-åtgärderna.

- 19 Begäran av den 7 november 2001 och beslutet av den 13 november 2001 offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 23 april 2002 (EGT C 98, s. 2) respektive den 9 april 2002 (EGT C 85, s. 9).

Förfarandet och parternas yrkanden

- 20 Sökanden har, genom ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli den 6 december 2001, väckt talan i förevarande mål. Målen har registrerats under målnumren T-297/01 respektive T-298/01.
- 21 Kommissionen har genom skrivelse av den 8 januari 2002 till sökanden skickat kopior av begäran av den 7 november 2001 och av beslutet av den 13 november 2001.
- 22 Genom beslut av ordföranden på förstainstansrättens fjärde avdelning i utökad sammansättning av den 15 januari 2003 förenades målen T-297/01 och T-298/01 vad gäller det muntliga förfarandet och domen, i enlighet med artikel 50 i förstainstansrättens rättegångsregler.

- 23 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (fjärde avdelningen i utökad sammansättning) att inleda det muntliga förfarandet och ställde, såsom en processledande åtgärd, en skriftlig fråga till kommissionen. Kommissionen besvarade frågan inom den föreskrivna fristen genom skrivelse av den 17 januari 2003.
- 24 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 13 februari 2003.
- 25 Sökanden har i mål T-297/01 yrkat att förstainstansrätten skall

— fastställa att kommissionen inte har tagit ställning till sökandens anmodanden att vidta åtgärder inom den frist på två månader som föreskrivs i artikel 232 EG,

— fastställa att de åtgärder som har meddelats sökanden efter det att förevarande talan väckts inte säkerställer ett fullständigt verkställande av SIC-omen eller ett iakttagande av skyldigheten att uttala sig om det statliga stöd som kritiserats i det första och i det andra klagomålet med avseende på skyldigheten att inleda ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättning som Republiken Portugal har betalat ut till RTP under åren 1992–1995,

— följaktligen fastställa att kommissionen, i strid med gällande bestämmelser, underlåtit att inleda ett formellt granskningsförfarande avseende ovan nämnda åtgärder, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

26 Sökanden har i mål T-298/01 yrkat att förstainstansrätten skall

— fastställa att kommissionen inte har tagit ställning till sökandens anmodanden att vidta åtgärder inom den frist på två månader som föreskrivs i artikel 232 EG,

— fastställa att de åtgärder som har meddelats sökanden efter det att förevarande talan väckts inte säkerställer ett iakttagande av skyldigheten att uttala sig om det statliga stöd som kritiserats i det andra och det tredje klagomålet med avseende på skyldigheten att inleda ett formellt granskningsförfarande avseende det system för finansiering av RTP som upprättas i koncessionsavtalet av den 31 december 1996 och den ekonomiska ersättning som Republiken Portugal betalat ut till RTP under åren 1996 och 1997,

— följaktligen fastställa att kommissionen, i strid med gällande bestämmelser, underlåtit att inleda ett formellt granskningsförfarande avseende ovan nämnda åtgärder, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

27 Kommissionen har i målen T-297/01 och T-298/01 yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan i båda målen, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

28 Kommissionen har genom skrivelse av den 30 september 2003 (nedan kallad skrivelsen av den 30 september 2003), i enlighet med artikel 17.2 i förordning nr 659/1999 gett Portugals ständiga representation vid Europeiska unionen tillfälle att inkomma med sina synpunkter avseende ett system för årlig ekonomisk kompensation, bland annat i form av den ekonomiska ersättningen.

29 Kommissionen har genom skrivelse av den 3 oktober 2003 till förstainstansrätten inlämnat en kopia av skrivelsen av den 30 september 2003 och begärt att förstainstansrätten, i enlighet med artikel 113 i rättegångsreglerna, skall förklara att det saknas anledning att döma i målen T-297/01 och T-298/01 i den del som de rör den ekonomiska ersättningen.

30 Sökanden har i sitt yttrande avseende begäran om förklaring av att det saknas anledning att döma i saken, vilken inkom till förstainstansrättens kansli den 24 oktober 2003, yrkat att förstainstansrätten skall

— avslå begäran om förklaring av att det saknas anledning att döma i saken,

- fastställa att kommissionen har gjort sig skyldig till en rättsstridig underlåtenhet att agera på grund av att den åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 233 EG och artiklarna 87 EG och 88 EG genom att inte i tid vidta nödvändiga åtgärder för att omedelbart och fullständigt verkställa SIC- domen och genom att inte inom rimlig tid inleda ett formellt granskningsförfarande avseende det andra och det tredje klagomålet, samt

- under alla omständigheter, förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna, även om begäran om förklaring av att det saknas anledning att döma i saken bifalls.

Rättslig bedömning

Inledande synpunkter

- 31 Det följer av fast rättspraxis att det rättsmedel som föreskrivs i artikel 232 EG, som har andra ändamål än det rättsmedel som föreskrivs i artikel 226 EG (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 25 april 2002 i mål C-154/00, kommissionen mot Grekland, REG 2002, s. I-3879, punkt 28), bygger på den uppfattningen att det vid rättsstridig passivitet från en institutions sida skall vara möjligt att väcka talan vid domstolen för att få fastställt att underlåtenheten att agera strider mot fördraget, då den berörda institutionen inte har avhjälpt denna underlåtenhet. En sådan fastställelse skall, enligt artikel 233 EG, medföra att den svarande institutionen vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att följa domstolens dom, utan att detta påverkar sådana yrkanden om utomobligatoriskt skadestånd som kan följa av samma avgörande. Om den underlåtna åtgärd som är föremål för tvisten har vidtagits efter det att talan har väckts men innan dom har avkunnats, kan en förklaring från domstolen som fastställer att den ursprungliga underlåtenheten är rättsstridig inte längre få de följder som föreskrivs i artikel 233 EG. Det innebär att talan i detta fall mister sitt föremål, på samma sätt som då svarandeinstitutionen efterkommer anmodan att vidta åtgärder inom två månader och att det därmed saknas anledning att döma i saken (se domstolens beslut av den 13 december 2000 i mål C-44/00 P, Sodima mot

kommissionen, REG 2000, s. I-11231, punkt 83 och där angiven rättspraxis, förstainstansrättens dom av den 17 februari 1998 i mål T-105/96, Pharos mot kommissionen, REG 1998, s. II-285, punkterna 41 och 42). Den omständigheten att institutionens ställningstagande inte tillfredsställer sökanden är i detta hänseende utan betydelse, eftersom artikel 232 EG avser passivitet som består i underlåtenhet att vidta åtgärder eller att ta ställning men inte i antagandet av en annan rättsakt än den som sökanden skulle ha funnit önskvärd eller nödvändig (se beslutet i det ovannämnda målet Sodima mot kommissionen, punkt 83 och där angiven rättspraxis).

- 32 Dessutom framgår det av rättspraxis att passivitetstalan är ett lämpligt sätt att få till stånd en prövning av huruvida en institution, utöver att ersätta den ogiltigförklarade rättsakten, även är skyldig, i enlighet med artikel 233 EG, att vidta andra åtgärder beträffande andra rättsakter som inte har ifrågasatts inom ramen för den ursprungliga talan om ogiltigförklaring (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 26 april 1988 i de förenade målen 97/86, 99/86, 193/86 och 215/86, Asteris m.fl. mot kommissionen, REG 1988, s. 2181, punkterna 22–24 och 32, förstainstansrättens dom av den 18 september 1996 i mål T-387/94, Asia Motor France m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. II-961, punkt 40). Därav följer att passivitetstalan även utgör det lämpliga rättsmedlet för att fastställa en institutions rättsstridiga underlåtenhet att vidta åtgärder för att följa en dom, i förevarande fall åtgärder för att följa SIC-domen.
- 33 Det är mot bakgrund av dessa omständigheter som förstainstansrätten skall pröva huruvida det finns anledning att döma i saken avseende ad hoc-åtgärderna och den ekonomiska ersättningen.

Ad hoc-åtgärderna

- 34 Det är klarlagt att kommissionen, genom beslutet av den 13 november 2001 inledde ett formellt granskningsförfarande avseende de ad hoc-åtgärder som anges

ovan i punkt 18. Beslutet utgjorde föremål för ett pressmeddelande samma dag. Kommissionen underrättade emellertid sökanden om beslutet av den 13 november 2001 först genom skrivelse av den 8 januari 2002. Därav följer att kommissionen tog ställning, i den mening som avses i artikel 232 andra stycket EG, till sökandens anmodanden att vidta åtgärder med avseende på ad hoc-åtgärderna först efter det att förevarande talan hade väckts (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 27 januari 2000 i de förenade målen T-194/97 och T-83/98, Branco mot kommissionen, REG 2000, s. II-69, punkt 55).

- 35 Även om sökanden i båda fallen hade ett berättigat intresse av att väcka talan i förevarande mål, har talan i båda fallen följaktligen, vilket är obestriddt, förlorat sitt föremål i den del som syftar till en fastställelse av kommissionens rättsstridiga underlåtenhet att ta ställning till sökandens klagomål i den del de avser ad hoc-åtgärderna.
- 36 Det finns således inte längre någon anledning att döma i målen i den del de rör ad hoc-åtgärderna.

Den ekonomiska ersättningen

Parternas argument

- 37 Sökanden har gjort gällande att passiviteten kvarstår trots skrivelsen av den 30 september 2003.

- 38 Sökanden har först gjort gällande att kommissionen har förblivit passiv, eftersom den inte, för att verkställa SIC-domen, har inlett ett formellt granskningsförfarande avseende den finansiella ersättningen.
- 39 Sökanden har därefter bestridit att skrivelsen av den 30 september 2003 innebär ett ställningstagande i den mening som avses i artikel 232 EG, eftersom denna skrivelse inte är en slutlig rättsakt som kan utgöra föremål för en talan om ogiltigförklaring, utan endast är en förberedande rättsakt.
- 40 Slutligen innebär kommissionens åsidosättande av de rimliga tidsfristerna vid granskningen av sökandens klagomål att institutionen varit passiv. Förstainstansrätten kan inte underlåta att konstatera detta utan att åsidosätta sökandens effektiva rättsskydd och bevilja kommissionen fullständig straffrihet för den förhållning av behandlingen av klagomålen som nu har pågått i över tio år. Reglerna för passivitetstalan bör således följa de som gäller för fördragsbrottstalan och enligt vilka föremålet för talan kvarstår även om fördragsbrottet har upphört.
- 41 Kommissionen har gjort gällande att passiviteten upphörde genom skrivelsen av den 30 september 2003.

Förstainstansrättens bedömning

- 42 Kommissionen inledde genom skrivelsen av den 30 september 2003 det första skedet av granskningen av den ekonomiska ersättningen i dess egenskap av

befintligt stöd. Kommissionen tog därigenom ställning till huruvida den ekonomiska ersättningen utgjorde ett nytt eller ett befintligt stöd och fann då att den utgjorde ett befintligt stöd.

- 43 Således uppstår frågan huruvida kommissionen genom denna skrivelse har tagit ställning, i den mening som avses i artikel 232 andra stycket EG, till sökandens anmodanden att vidta åtgärder i den del de avsåg den ekonomiska ersättningen och följaktligen om det inte längre finns anledning att döma i saken eller om, såsom sökanden gjort gällande, passiviteten kvarstår och således skall fastställas av förstainstansrätten.
- 44 Först skall rätten pröva sökandens påstående att kommissionen förblivit passiv, eftersom den inte har inlett ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättningen.
- 45 Passivitetstalan i mål T-297/01 har särskilt till syfte att få fastställt att de åtgärder som har meddelats sökanden inte säkerställer ett fullständigt verkställande av SIC-domen. Det är därför nödvändigt, för att förstainstansrätten skall kunna pröva begäran om förklaring av att det saknas anledning att döma i saken och sökandens bestridande av denna begäran, att utreda huruvida SIC-domen medförde, som en av dess verkställandeåtgärder, vilket sökanden gjort gällande, en skyldighet att omedelbart inleda ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättning som betalats ut under åren 1992–1995. Det skall med andra ord utredas om det i SIC-domen, som svar på frågan huruvida denna ekonomiska ersättning utgjorde ett nytt eller ett befintligt stöd, fastställdes att den utgjorde ett nytt stöd. Om så är fallet hade kommissionen nämligen inte längre anledning att, såsom den gjorde i sin skrivelse av den 7 november 2001, överväga huruvida denna ekonomiska ersättning utgjorde ett nytt stöd eller, a fortiori, att genom skrivelsen av den 30 september 2003 inleda ett granskningsförfarande avseende denna ekonomiska ersättning i dess egenskap av befintligt statligt stöd. Efter domen borde den tvärtom omedelbart ha inlett ett formellt granskningsförfarande. Eftersom kommissionen inte har gjort detta skulle den än i dag, såsom sökanden har gjort gällande i sitt yttrande avseende begäran om förklaring av att det saknas anledning att döma i saken, ha förblivit passiv vad gäller skyldigheten att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa SIC-domen.

- 46 Förstainstansrätten konstaterar emellertid att SIC-domen inte medförde, som en av dess verkställandeåtgärder, en skyldighet att omedelbart inleda ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättning som betalats ut under åren 1992–1995.
- 47 Det framgår nämligen av SIC-domen att förstainstansrätten varken har avgjort eller ens nämnt, vare sig i domskälen eller i domslutet, frågan huruvida den ekonomiska ersättning som betalats ut under åren 1992–1995 utgjorde ett nytt eller ett befintligt stöd. Den fråga som förstainstansrätten hade att avgöra och som utgjorde tvistens enda föremål, var huruvida kommissionens bedömning att denna ekonomiska ersättning inte utgjorde stöd, vilken låg till grund för det beslut som ifrågasattes i det målet, var förenad med allvarliga svårigheter.
- 48 Denna tolkning av SIC-domen påverkas inte av punkt 85 i domen, vilken har åberopats av sökanden och enligt vilken ”den bedömning som kommissionen baserade sig på när den ansåg att den ekonomiska ersättningen till RTP inte utgjorde stöd var förenad med allvarliga svårigheter som fordrade att ett [formellt gransknings]förfarande ... inleddes, eftersom det inte var klarlagt att ersättningen var förenlig med den gemensamma marknaden”. Av denna punkt framgår visserligen behovet av att inleda ett formellt granskningsförfarande på grund av att bedömningen avseende vilken stödform den ekonomiska ersättningen skall anses utgöra var förenad med allvarliga svårigheter. Denna punkt behandlar emellertid inte frågan huruvida denna ekonomiska ersättning skall anses utgöra ett nytt eller ett befintligt stöd.
- 49 Av vad anförts följer att SIC-domen inte innebar ett hinder för kommissionen att ställa ovannämnda fråga vid ett senare tillfälle. Eftersom besvarandet av denna fråga, om än preliminärt, är en åtgärd som skall föregå inledandet av ett formellt granskningsförfarande (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 30 juni 1992 i mål C-312/90, Spanien mot kommissionen, REG 1992, s. I-4117, punkt 20, och i mål C-47/91, Italien mot kommissionen, REG 1992, s. I-4145, punkt 26; svensk specialutgåva, volym 16, s. I-145, förstainstansrättens dom av den 30 april 2002 i de förenade målen T-195/01 och T-207/01, Government of Gibraltar mot kommissionen, REG 2002, s. II-2309, punkt 82), kunde inte SIC-

domen, som en av dess verkställandeåtgärder, medföra ett omedelbart inledande av ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättning som betalats ut under åren 1992–1995 och som ifrågasätts i mål T-297/01. Eftersom det i denna dom inte fastställs att den ekonomiska ersättningen utgjorde ett nytt stöd innebär domen inte heller att den ekonomiska ersättning som utbetalades senare, under åren 1996 och 1997, skall betraktas som sådant stöd. Sökanden kan följaktligen inte åberopa denna dom till stöd för ett omedelbart inledande av ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättning som utbetalades under åren 1996 och 1997 och som ifrågasätts i mål T-298/01.

- 50 De argument som sökanden framfört i repliken och yttrandet avseende begäran om förklaring av att det saknas anledning att döma i saken, argument som grundar sig på kommissionens påstått skenbara tvivel om huruvida den ekonomiska ersättningen skall anses utgöra ett nytt eller ett befintligt skydd och på den omständigheten att begäran av den 7 november 2001 och skrivelsen av den 30 september 2003 var förhållande åtgärder, kan inte godtas. Kommissionen gjorde nämligen inte en uppenbart oriktig bedömning när den, i syfte att fullständigt iaktta bestämmelserna för förfarandet och därigenom säkerställa giltigheten av det slutliga beslutet, fann att vissa aspekter kunde och skulle klargöras. Detta låg till grund för begäran av den 7 november 2001 innan kommissionen uttalade sig i denna fråga, vilket den gjorde den 30 september 2003. Det framgår bland annat av begäran av den 7 november 2001 att kommissionen ännu inte till fullo hade fastställt om och i vilken utsträckning systemet för beviljande av ekonomisk ersättning till RTP hade påverkats av de konstitutionella ändringar och lagändringar som hade genomförts i Portugal mellan åren 1989 och 1992. Kommissionen har dessutom anfört att det var nödvändigt att fastställa de exakta datumen för avregleringen av TV-branschen i Portugal och för upprättandet av systemet för ekonomisk ersättning till förmån för RTP. Dessa datum framgår nämligen inte tydligt av handlingarna i ärendet eller av sökandens argument.

- 51 Rätten fastslår således att kommissionen inte var skyldig att inleda ett formellt granskningsförfarande avseende den ekonomiska ersättningen för att följa SIC-domen och att det inte var uppenbart att denna institutions tvivel avseende frågan huruvida ersättningen utgjorde ett nytt eller ett befintligt stöd var oberättigade. Sökanden saknar därför fog att i sina inlagor och i sitt yttrande avseende begäran om förklaring av att det saknas anledning att döma i saken vidhålla att

kommissionen, genom att inte inleda ett formellt granskningsförfarande, inte har fullgjort sin skyldighet att vidta nödvändiga åtgärder för att följa SIC-domen.

- 52 Förstainstansrätten skall därefter pröva sökandens andra påstående att skrivelsen av den 30 september 2003, i egenskap av förberedande rättsakt som inte kan utgöra föremål för en talan om ogiltigförklaring, inte kan utgöra ett ställningstagande i den mening som avses i artikel 232 EG.
- 53 Av rättspraxis framgår att även en rättsakt mot vilken en talan om ogiltigförklaring inte kan väckas kan utgöra ett ställningstagande som medför att passiviteten upphör, om den utgör ett led i ett förfarande som i princip skall resultera i en rättsakt som kan utgöra föremål för en talan om ogiltigförklaring (se domarna i de ovannämnda målen *Pharos* mot kommissionen, punkt 43 och där angiven rättspraxis, och *Branco* mot kommissionen, punkt 54). Skrivelsen av den 30 september 2003 utgör således under alla omständigheter ett ställningstagande i den mening som avses i artikel 232 EG.
- 54 Därav följer att sökandens andra påstående avseende begäran om förklaring av att det saknas anledning att döma i saken skall lämnas utan avseende.
- 55 Förstainstansrätten skall slutligen pröva sökandens tredje påstående att kommissionens åsidosättande av de rimliga tidsfristerna vid granskningen av sökandens klagomål innebär att institutionen gjort sig skyldig till en sådan passivitet som förstainstansrätten skall fastställa.

- 56 Det är klarlagt att kommissionen är skyldig att genomföra en snabb och opartisk granskning av klagomål avseende konkurrensfrågor, särskilt inom ramen för artikel 88 EG (se SIC- domen, punkterna 105–107 och där angiven rättspraxis, samt förstainstansrättens dom av den 30 januari 2002 i mål T-54/99, max.mobil mot kommissionen, REG 2002, s. II-313, punkterna 48 och 49 och där angiven rättspraxis, och av den 6 mars 2003 i de förenade målen T-228/99 och T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale mot kommissionen, REG 2003, s. II-435, punkt 167 och där angiven rättspraxis).
- 57 Även om man kan diskutera kommissionens behandling av sökandens klagomål, kan inte förstainstansrätten pröva kommissionens påstådda åsidosättande av de rimliga tidsfristerna som gjorts gällande av sökanden, utan att överskrida ramen för passivitetstalan.
- 58 Det följer nämligen av den rättspraxis som förstainstansrätten har erinrat om ovan i punkt 31 att det i det fall då den underlåtna åtgärd som är ifrågasatt har vidtagits efter det att talan har väckts men innan dom har avkunnats saknas anledning att döma i saken. Det ankommer då på sökanden att väcka en skadeståndstalan, om den anser sig ha lidit skada till följd av kommissionens åsidosättande av de rimliga tidsfristerna.
- 59 Av vad anförts följer att kommissionen, genom skrivelsen av den 30 september 2003, har tagit ställning till sökandens anmodanden att vidta åtgärder i den del de avser den ekonomiska ersättningen och att det således inte längre finns anledning att döma i de förenade målen T-297/01 och T-298/01 i den del de även avser dessa åtgärder.

- 60 Det föreligger således inte längre någon anledning att döma i de förenade målen T-297/01 och T-298/01.

Rättegångskostnader

- 61 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. I mål där det inte finns anledning att döma i saken skall förstainstansrätten enligt artikel 87.6 i rättegångsreglerna besluta om kostnader enligt vad den finner skäligt.
- 62 För det första kan, vad gäller målen T-297/01 och T-298/01 i den del de hänför sig till ad hoc-åtgärderna och i vilken del det inte längre finns anledning att döma i saken efter det att sökanden underrättats om beslutet av den 13 november 2001, i motsats till vad kommissionen har gjort gällande, sökanden inte kritiseras för att denne, för att skydda sin rätt, väckt talan utan att invänta kommissionens delgivning av detta beslut, vilken skedde efter det att fristen för att väcka passivitetstalan hade löpt ut. För det andra upphörde passiviteten, vad gäller målen T-297/01 och T-298/01 i den del de hänför sig till den ekonomiska ersättningen, först genom skrivelsen av den 30 september 2003, och det var först då som det inte längre fanns anledning att döma i saken. Under dessa omständigheter fastställer förstainstansrätten att det ankommer på kommissionen att bära sökandens rättegångskostnad.
- 63 Av vad anförts följer att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, i enlighet med sökandens yrkande.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (fjärde avdelningen i utökad sammansättning)

följande dom:

- 1) Det finns inte längre anledning att döma i de förenade målen T-297/01 och T-298/01.
- 2) Kommissionen skall ersätta rättegångskostnaderna.

Tiili

Pirrung

Mengozzi

Meij

Vilaras

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 19 februari 2004.

H. Jung

Justitiesekreterare

V. Tiili

Ordförande